

นโยบายสหประชาชาติตามคำแนะนำว่าด้วยสถานะของนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์

Recommendation ON THE STATUS OF SCIENTIFIC RESEARCHERS (๑๙๗๔)

ตอนที่ ๑ บทนำ

แปลและเรียบเรียงโดย อุษา กัลลประวิทย์

ด้วยผู้เขียนเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับมอบหมายให้ตอบแบบสำรวจและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายสหประชาชาติตามคำแนะนำว่าด้วยสถานะของนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๗๔ และประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกหนึ่งของยูเนสโก (ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒) โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก ได้นำคำแนะนำดังกล่าวมากำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติเพื่อดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวเป็นต้นมา

เพื่อที่จะสามารถให้ข้อคิดเห็นหรือตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับนโยบายสหประชาชาติตามคำแนะนำว่าด้วยสถานะของนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ได้ ผู้เขียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ว่าคำแนะนำดังกล่าวมีว่าอย่างไร และเพื่อให้คำแนะนำดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันโดยแพร่หลาย ผู้เขียนจึงได้เรียบเรียงขึ้นไว้เพื่อให้ผู้ที่สนใจศึกษาด้วยตนเองได้ในโอกาสต่อไป

บทนำ

ในการประชุมสมัยสามัญขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติที่จัดขึ้น ณ กรุงปารีสในระหว่างวันที่ ๑๗ ตุลาคม - ๒๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๔ วาระที่ ๑๘

อ้างถึงย่อหน้าสุดท้ายของบทนำในธรรมนูญ ยูเนสโกจะต้องพยายามส่งเสริม (หนึ่งในหลายๆ อย่าง) ความสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์กับประชาคมโลกเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านสันติภาพระหว่างประเทศและสวัสดิการร่วมกันของมนุษยชาติซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ก่อตั้งขึ้นและที่ประกาศเป็นกฎบัตร

พิจารณาเงื่อนไขของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งนำมาใช้ในสมัชชาสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมาตรา ๒๗.๑ ซึ่งจัดให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเข้าร่วมในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมชุมชนและแบ่งปันความก้าวหน้ารวมถึงผลประโยชน์ในทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างอิสระ

เป็นที่ยอมรับว่า:

- (ก) การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาเทคโนโลยีและการใช้งานที่เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสมากมายสำหรับความก้าวหน้าได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ประโยชน์สูงสุดของวิทยาศาสตร์ และวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่มนุษยชาติ และเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสันติสุขและลดความตึงเครียดระหว่างประเทศ แต่ในเวลาเดียวกันอาจนำมาซึ่งอันตรายบางอย่างซึ่งถือว่าเป็นภัยคุกคาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่น่าผลจากการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในทางที่ไม่ก่อประโยชน์ที่สำคัญแก่มนุษยชาติ อาทิเช่น เพื่อเตรียมสงครามที่เกี่ยวข้องกับการทำลายล้างอย่างมหาศาล หรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการแสวงหาผลประโยชน์ในชาติ โดยชาติใดชาติหนึ่ง และในกรณีใดๆ ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมและกฎหมายที่ซับซ้อน
- (ข) เมื่อต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายนี้ รัฐสมาชิกควรพัฒนา หรือออกแบบกลไกในการกำหนดและการดำเนินนโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เพียงพอ กล่าวคือ นโยบายที่ออกแบบมาเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และตระหนักถึงประโยชน์เชิงบวกในการค้นพบ การพัฒนาเทคโนโลยี และการใช้งานดังกล่าว

และเป็นที่ยอมรับว่า:

- (ก) กรอบของบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ(ฝึกอบรม) เป็นหลักสำคัญในการวิจัยและการพัฒนาขีดความสามารถด้านการทดลองของท้องถิ่น อันจะขาดไม่ได้ซึ่งการใช้และการแสวงหาผลประโยชน์จากงานวิจัยไม่ว่าจะดำเนินการ ณ ที่ใด ๆ
- (ข) การเปิดเผยผล สมมติฐาน และความคิดเห็น-ข้อแนะนำตามวลี 'นักวิชาการอิสระ' -เป็นหัวใจของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือเป็นหลักประกันที่แข็งแกร่งในความถูกต้องและผลลัพธ์ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์
- (ค) ความจำเป็นของการสนับสนุนและการมีอุปกรณ์สำคัญที่เพียงพอในการทำงานด้านวิจัยและพัฒนาเชิงทดลอง

สังเกตว่า การกำหนดนโยบายในลักษณะนี้ในทุกส่วนของโลกเผยให้เห็นถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นในรัฐสมาชิก จากข้อริเริ่มต่างๆ ที่กำหนดขึ้นระหว่างรัฐบาลตั้งแต่แสดงไว้ในภาคผนวกท้ายคำแนะนำนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ของรัฐสมาชิกในคุณค่าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีเพิ่มมากขึ้น ในการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ของโลกบนพื้นฐานนานาชาติที่หลากหลาย ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาของแต่ละชาติ จึงมั่นใจได้ว่า แนวโน้มเหล่านี้จะจูงใจให้รัฐสมาชิกลงมือปฏิบัติการอย่างเข้มแข็งในการริเริ่มและแสวงหานโยบายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีอย่างเพียงพอ

ซังจุงว่า การกระทำดังกล่าวของรัฐบาลสามารถช่วยสร้างเงื่อนไขต่างๆ ในการสนับสนุน และช่วยเหลือท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการวิจัยและพัฒนาเชิงทดลองได้เป็นอย่างมาก เพื่อยกระดับความรับผิดชอบต่อมนุษย์และสภาพแวดล้อมในจิตวิญญาณของพวกเขาให้สูงขึ้น

เชื่อว่า หนึ่งในเงื่อนไขเหล่านี้ที่สำคัญที่สุด ต้องประกันความยุติธรรมแก่ผู้ทำการวิจัยและพัฒนาเชิงทดลองด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบที่มีและสิทธิที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น

พิจารณาว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ จะดำเนินการในสภาพการทำงานที่ยืดเยื้อ และต้องการทัศนคติความรับผิดชอบต่ออย่างสูงของนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ต่อที่ทำงาน ต่อชาติของตน และต่ออุดมคติสากลและต่อวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติ ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานในอาชีพนี้จึงต้องการสถานะที่เหมาะสม

เชื่อว่า บรรยากาศของภาครัฐ และความคิดเห็นของสาธารณชนด้านวิทยาศาสตร์ ณ ปัจจุบัน เหมาะที่การประชุมสมัชชาสามัญนี้จะร่วมกันกำหนดหลักการเพื่อช่วยเหลือรัฐสมาชิกสร้างสถานะที่ยุติธรรมแก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

ด้วยระลึกว่า การทำงานในลักษณะนี้มีคุณค่าและประสบความสำเร็จมากทั้งในแง่ผู้ปฏิบัติงานทั่วไปและโดยเฉพาะนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นที่ประจักษ์แก่องค์กรนานาชาติและข้อความตามที่ปรากฏในบทนำ และในภาคผนวกของคำแนะนำนี้

ด้วยสำนึกว่า มีปรากฏการณ์ที่เรียกว่า 'สมองไหล' ของนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในอดีต ก่อให้เกิดความวิตกกังวลอย่างกว้างขวาง และในบางรัฐสมาชิกยังคงมีอยู่และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขต่อไป เป็นสิ่งที่อยู่ในใจและเป็นความจำเป็นสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ด้วยปรารถนาที่จะมีเหตุผลที่หนักแน่นแก่นักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่จะให้บริการในประเทศของตนในสาขาที่ตนเองมีความสามารถโดดเด่นและเป็นที่ต้องการ

เชื่อว่า มีคำถามที่คล้ายคลึงกันนี้เกิดขึ้นในทุกประเทศที่เกี่ยวข้องกับสถานะของนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ คำถามเหล่านี้นำมาซึ่งแนวปฏิบัติทั่วไป และอาจต่อยอดไปเป็นการประยุกต์ใช้มาตรฐานและมาตรการทั่วไป ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการออกคำแนะนำฉบับนี้

เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วน การยอมรับและการนำคำแนะนำนี้ไปปรับใช้ ขึ้นกับความหลากหลายของกฎหมาย ข้อบังคับ และประเพณีของประเทศนั้นๆ ที่จะกำหนดรูปแบบและองค์กรด้านวิจัยและพัฒนาเชิงทดลองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศตน

ด้วยปรารถนาว่า เหตุผลเหล่านี้ มาตรฐานต่างๆ และคำแนะนำนี้จะนำไปเติมเต็มในกฎหมายและกฎศีกาของทุกประเทศ และได้รับการรับรองด้านศุลกากร และอยู่ในตราสารระหว่างประเทศ และเอกสารใดๆ ที่อ้างอิงในบทนำและในภาคผนวกท้ายคำแนะนำนี้ โดยบัญญัติคำถามกลางที่เกี่ยวข้องกับข้อกังวลใจของนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์

ก่อนหน้านี้ ในวาระที่ ๒๖ ของโปรแกรมในวาระนี้ ว่าด้วยข้อเสนอเกี่ยวกับสถานะของนักวิจัยทางวิทยาศาสตร์ มีการตัดสินใจในวาระที่ ๑๗ ว่าข้อเสนอเหล่านี้ควรจัดทำในรูปแบบของคำแนะนำแก่ประเทศสมาชิก

ยอมรับ คำแนะนำนี้เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๑๙๗๔

การประชุมสมัยสามัญ แนะนำว่ารัฐสมาชิกควรใช้บทบัญญัติต่อไปนี้ ในทุกขั้นตอนของกฎหมายใดๆ ที่ต้องใช้ ในราชอาณาจักรของตนที่เกี่ยวข้องกับหลักการ และบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ในคำแนะนำนี้

การประชุมสมัยสามัญแนะนำว่า ประเทศสมาชิกควรนำคำแนะนำนี้เสนอต่อหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรที่ รับผิดชอบการวิจัยและพัฒนาและนำผลงานไปประยุกต์ใช้ และต่อองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทน หรือองค์กรที่ ส่งเสริมผลประโยชน์ของนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ในสังคม หรือองค์กรใดๆ ที่สนใจ

การประชุมสมัยสามัญแนะนำว่า ประเทศสมาชิกควรรายงานในการประชุมสมัยสามัญถึงวันและการ ดำเนินการ ที่จะมีผลต่อคำแนะนำนี้

เอกสารอ้างอิง

Recommendation ON THE STATUS OF SCIENTIFIC RESEARCHERS, UNESCO (๑๙๗๔)